

P.M.

pörssiosakkeiden luovuttamistavasta Ulkomaalaisen Omaisuuden Hoitokunnalta SNTL:n Suomessa olevalle Kauppaedustustolle.

Saksalaisen Omaisuuden 1.6.1946 annetun luovutuslain 11 §:n mukaan on "saksalaisen omaisuuden luovutuksesta hoitokunnan ja omaisuuden vastaanottajan allekirjoittaman pöytäkirjan mukaisesti laadittava luovutuskirja, jossa on mainittava, että luovutus tapahtuu tämän lain nojalla". "Milloin velkakirjan, vekselin, osakekirjan tai muun sellaisen asiakirjan luovuttaminen Suomen lain mukaan edellyttää, että luovutuksesta tehdään asianmukainen merkintä asiakirjaan, on siirtomerkintä hoitokunnan puolesta allekirjoitettava."

Saksalaisten omistuksessa 19.9.1944 olleet, Neuvostoliitolle luovutetut osakkeet on em. lainpaikan mukaisesti leimattu seuraavanlaisella hoitokunnan siirtoleimalla:

Saksalaisen omaisuuden luovuttamisesta 1 päivänä kesäkuuta 1946 annetun lain määräysten perusteella sekä luovuttamisesta erikseen laadiun pöytä- ja luovutuskirjan mukaisesti on tämä ^{osake} _{velka} kirja siirretty Sosialististen Neuvostotasavaltaisen Liiton Kauppaedustustolle Suomessa.

Helsingissä   päivänä   kuuta 194

ULKOMAALAISEN OMAISUUDEN HOITOKUNTA

Tällä leimalla varustettuihin osakkeisiin nähden on tietenkin sovellettava myös luovutuslain 20 §:n 1 momentia: "SNTL: määräämällä omaisuuden vastaanottajalla on sen estämättä, mitä laissa on säädetty taikka asianomaisen suomalaisen yhteisön yhti-järjestyksessä tai säännöissä määrätty, oikeus Suomessa omistaa ja hallita tämän lain mukaisesti luovutettua omaisuutta." - Tämän momentin tulkinnasta ollaan eri mieltä; venäläiset katsovat, ettei heidän tarvitse suorittaa esim. osinkoveroja leimat-tuina heille luovutetuista osakkeista.

Saksalaisten omistuksessa 19.9.1944 olleiden osakekirjojen lisäksi on hoitokunta luovuttanut (tai on tarkoitus luovuttaa) pörssistä ostettuja osakkeita.

1) Osakemerkintäoikeuksien voimaansaattaminen.

Eräissä yhtiöissä, joissa saksalaiset omistivat osakkeita, suoritettiin saksalaisen omaisuuden hoitokunnan hallinnassa oloaikana uusia osakeanteja. Hoitokunta ei käyttänyt saksalaisten osakemerkintäoikeuksia - varojen puuttuessa - hyväksi. Venäläiset vaativat merkintäoikeudet saatettaviksi voimaan, toisinaan luovuttamaan vastaavan määrän lisäosakkeita. Vaatimukseen suostuttiin ja tarvittavat osakemäärät ostettiin pörssistä (joissakin tapauksissa ko. yhtiön muilta osakkailta).

Tällä perusteella Neuvostoliitolle luovutettuja osakkeita ei ole siirtoleimattu, vaan luovutettu avoimin siirroin; myöskään luovutuskirjoja ei laadittu, vaan tehtiin luovutussopimus. Erikseen hoitokunta hankki Neuvostoliiton Omaisuuden Hallinnolle valtioneuvostolta luvan omistaa nämä osakkeet, mutta koska niitä ei ole luovutettu luovutuslain mukaisessa järjestyksessä, ei niihin voida ulottaa esim. luovutuslain 20 §:n 1 momenttia.

Venäläiset ovat vaatineet mainitut osakkeet varustettaviksi hoitokunnan siirtoleimalla.

2) Jälkeen 19.9.1944 myytyjen asemesta luovutettavat.

Eräissä tapauksissa tiedetään, että saksalainen on omistanut 19.9.1944 määrättyjä osakkeita, mutta niiden numeroita ei voida saada selville. Näiden tosiasiallisesti luovutettaviksi kuuluvien osakekirjojen tilalle on ostettu pörssiosakkeita.

Nämä osakkeet (Eve Repetskyn tapaus) on tarkoitus luovuttaa tavanomaisella luovutuskirjalla sekä varustaa ne hoitokunnan siirtoleimalla.

3) Omistusoikeudeltaan epäselvät osakkeet.

Saksalaisen omaisuuden luetteloihin oli sisällytetty jokin määrä osakkeita, jotka myöhemmin todettiin olevan suomalaisten omistuksessa. On ollut mahdoton todeta, onko omistusoikeus siirtynyt ennen vaikean jälkeen 19.9.1944; kuolettaa osakkeita ei voida, eikä toisaalta saada venäläisiä luopumaan vaatimuksestaan niihin. Tilalle on luovutettu pörssiosakkeita, eri sopimuksella ja ilman siirtoleimaa, hankkien vain valtioneuvoston suostumus omistusoikeuteen NOH:lle. NOH vaatii osakkeet nyt leimattaviksi siirtoleimalla ja luovutettaviksi luovutuskirjalla.

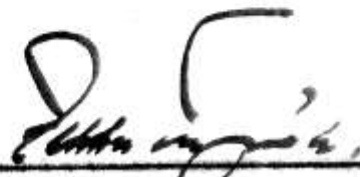
4) Ennen 19.9.1944 myydyt osakkeet.

Kuoletusmenettelyn yhteydessä ilmeni, että joukko osakkeita oli myyty suomalaisille jo ennen 19.9.1944; virhe saksalaisen omaisuuden luetteloissa johtui siitä, etteivät yhtiöiden osakasluettelot olleet ajan tasalla. Hoitokunta aluksi peruutti virheellisiksi todetut valtuutukset, mutta LVK:n painostuksesta oli asia alistettava ulkoasiainministeriöön pyytäen määrärahaa tarvittavien osakemäärien ostamiseksi pörsseistä. - Hoitokunta on ko. osakemäärät jo ostanut, mutta luovutusta ei ole voitu suorittaa, sillä ministeriö ei ole asiaa ratkaissut.

Mikäli nämä osakkeet tulevat luovutettaviksi, on tarkoitus ollut luovuttaa ne sopimuksella ja avoimin siirroin, siis ilman siirtoleimaa.

Nähdäkseni olisi pidettävä kiinni siitä, että luovutuskirjoilla voidaan luovuttaa ja siirtoleimata vain niitä pörssi-osakkeita, jotka luovutetaan todella saksalaisten 19.9.1944 omistamiksi todettujen osakkekirjojen asemesta; kaikki muut pörssi-osakeluovutukset on nähdäkseni katsottava hoitokunnan ja NOH:n väliseksi erikoisjärjestelyiksi, eikä hoitokunta voine antaa näissä tapauksissa pörssi-osakkeille saksalaisen omaisuuden ominaisuutta, jota siirtoleimaus edellyttää.

Helsinki, 9 päivänä kesäkuuta 1948.

Ilkka Tapiola.